

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»

ЖУРБА Марина Анатоліївна

УДК 342.951:(351.85:796)(477)

**ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ У ГАЛУЗІ
ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ**

Спеціальність 12.00.07 – адміністративне право і процес;
фінансове право; інформаційне право

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата юридичних наук

Одеса – 2017

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана в Національному університеті «Одеська юридична академія» Міністерства освіти і науки України.

Науковий керівник: доктор юридичних наук, професор,
академік НАПрН України
КІВАЛОВ Сергій Васильович,
Національний університет
«Одеська юридична академія»,
президент

Офіційні опоненти: доктор юридичних наук, професор
РЯБЧЕНКО Олена Петрівна,
Університет Державної фіскальної служби України,
начальник кафедри адміністративного права,
процесу та митної безпеки;
кандидат юридичних наук, доцент
КОРОПАТОВ Олег Миколайович,
Одеський державний університет внутрішніх справ,
професор кафедри адміністративного права
і адміністративного процесу

Захист відбудеться 18 листопада 2017 р. о 12 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 41.086.01 Національного університету «Одеська юридична академія» за адресою: 65009, м. Одеса, вул. Фонтанська дорога, 23.

З дисертацією можна ознайомитись у науковій бібліотеці Національного університету «Одеська юридична академія» за адресою: м. Одеса, вул. Академічна, 2.

Автореферат розісланий « 13 » жовтня 2017 р.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради

Л.Р. Біла-Тіунова

ВСТУП

Актуальність теми. Спорт – один з найважливіших чинників становлення і розвитку правової демократичної держави, побудови громадянського суспільства. Разом із тим, існуюче вітчизняне законодавство ще не повною мірою задовольняє потреби практичної реалізації завдань і функцій публічної влади у галузі фізичної культури і спорту, не завжди відповідає міжнародним нормам і стандартам. Законодавчого вирішення вимагають питання оновлення змісту майнових і фінансових відносин щодо державної підтримки неприбутковості цієї галузі, вільного розвитку ринку спортивних індустрій і послуг, ефективного використання бюджетних коштів, залучення недержавних джерел фінансування фізичної культури і спорту, подальшої активізації демократичних процесів у ній, які забезпечували б її розвиток за допомогою багатоманітності творчих, господарчих та адміністративно-правових форм. Недостатньою є також розробка юридичною наукою питань, пов'язаних безпосередньо з публічним управлінням у галузі фізичної культури і спорту в Україні.

Вирішення більшості із названих проблем покладається державою на уповноважені органи, головним завданням яких є забезпечення ефективного функціонування галузі на основі пріоритетів державної спортивної політики. На жаль, діяльність системи органів публічного управління фізичною культурою і спортом не відповідає вимогам сьогодення. Це стосується як структури системи цих органів, так і змісту їхньої діяльності, використовуваних форм і методів, організації і координації міжгалузевих зв'язків. Обраний напрямок наукового пошуку припускає перегляд формату сервісно-упорядковуючого впливу на всі сфери суспільного життя, у т.ч. й галузь фізичної культури і спорту, перехід управлінської теорії на рівень практичного публічного управління, інтенсифікацію процесів децентралізації у публічному управлінні, визнання активної ролі громадськості у впорядкуванні соціальних процесів та становлення дієвих механізмів демократії. Відповідні державно-будівничі тенденції є особливо актуальними для такої галузі публічного управління, як фізична культура та спорт, із пріоритетно координаційним та сервісно-упорядковуючим забезпеченням. Наявність же численних новаційних нормативних актів у цій галузі, які ще не піддавалися доктринальному опрацюванню, робить особливо нагальним це наукове дослідження.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційне дослідження виконано відповідно до плану наукових досліджень кафедри адміністративного і фінансового права Національного університету «Одеська юридична академія» «Система адміністративного, адміністративно-процесуального та фінансового права у контексті

адміністративної реформи» (на 2011–2015 рр.) та «Концепція розвитку адміністративного, адміністративно-процесуального права та фінансового права в умовах євроінтеграції» (на 2016–2020 рр.), що є складовими частинами тем: «Традиції і новації у сучасній українській державності та правовому житті» (державний реєстраційний номер 0106U004970), «Стратегія інтеграційного розвитку України: правовий та культурний вимір» (державний реєстраційний номер 0116U001842).

Мета і задачі дослідження. Метою дослідження є теоретико-правова характеристика публічного управління у галузі фізичної культури і спорту, визначення загальнотеоретичних, правових та організаційних засад цього напрямку сервісно-упорядковуючого впливу суб'єктів публічного управління, виявлення колізій та прогалин у нормативному забезпеченні управління галуззю фізичної культури і спорту, розроблення пропозицій щодо їхнього усунення.

Зазначена мета обумовила постановку та вирішення таких задач:

визначити стан наукового дослідження теоретико-правових питань публічного управління у галузі фізичної культури і спорту та виокремити основні напрямки їх подальшого здійснення;

з'ясувати сутність та структуру галузі фізичної культури і спорту як об'єкта публічного управління, виявити співвідношення спорту та фізичної культури як складових досліджуваної галузі;

охарактеризувати нормативно-правові засади публічного управління у галузі фізичної культури і спорту в Україні;

визначити коло суб'єктів сервісно-упорядковуючого впливу у галузі фізичної культури і спорту;

розкрити компетенційні та організаційні особливості Міністерства молоді та спорту України як основного суб'єкта галузевого управління;

з'ясувати коло та види повноважень органів місцевого самоврядування у публічному управлінні у галузі фізичної культури і спорту, розкрити загальні децентралізаційні тенденції;

визначити коло громадських суб'єктів публічного управління у галузі фізичної культури і спорту, їх повноваження та основні механізми участі у публічній владно-організаційній діяльності;

охарактеризувати роль, ознаки та види форм публічного управління, значення адміністративних договорів;

розкрити зміст методів публічного управління у галузі фізичної культури і спорту, особливості антидопінгового контролю як виду примусових заходів;

охарактеризувати правові засади адміністративної відповідальності за проступки у галузі фізичної культури і спорту;

сформулювати рекомендації, спрямовані на удосконалення чинного законодавства щодо публічного управління у галузі фізичної культури і спорту.

Об'єктом дослідження є фізична культура і спорт як соціально-правове явище.

Предметом дослідження є публічне управління у галузі фізичної культури і спорту.

Методи дослідження. Методологічною основою дисертаційного дослідження є система підходів, принципів і методів наукового пізнання. У процесі дослідження поняття та сутності галузі та тенденцій її розвитку, нормативних засад публічного управління у галузі фізичної культури і спорту, інституційної основи, форм і методів сервісно-упорядковуючого впливу на галузь використано діалектичний підхід. Вивчення особливостей структури спорту, статусу громадських суб'єктів публічного управління, змісту застосованих у законодавстві термінів («конфлікт інтересів», «громадські організації», «спортсмен», «посадова особа у сфері спорту», «допінг-контроль», «антидопінговий контроль»), нормативних підстав адміністративної відповідальності, меж застосування Закону «Про запобігання впливу корупційних правопорушень на результати офіційних спортивних змагань» здійснено на основі герменевтичного підходу. В основу дослідження покладено такі принципи діалектичного пізнання, як історизм, об'єктивність, конкретність, детермінізм, розвиток, протиріччя тощо. Використано загальнонаукові методи: структурний (п.п. 1.2, 2.1), функціональний (п.п. 2.2, 2.3), системний аналіз (п.п. 1.1, 3.1, 3.2). Формально-логічні методи (аналіз, синтез, дедукція, індукція, аналогія) широко застосовано при опрацюванні доктринальних досягнень з відповідної тематики (п. 1.1), визначенні системи суб'єктів галузевого управління (р. 2), класифікації його форм і методів (п.п. 3.1, 3.2), групуванні видів спорту та міжнародних правових джерел (п.п. 1.2, 1.3), вивченні системи адміністративних санкцій за проступки у галузі (п. 3.3). За допомогою єдності історичного та логічного методів досліджено процеси реорганізації відомства з питань фізичної культури і спорту (п. 2.2), формування системи принципів публічного управління у галузі (п. 1.3). Метод сходження від абстрактного до конкретного застосовано при дослідженні методів і форм публічного управління (п.п. 3.1, 3.2), особливостей складу окремих адміністративних проступків (п. 3.3). Застосовано такий спеціальний метод, властивий юридичній науці, як формально-догматичний, який дозволив проаналізувати норми чинного законодавства, що закріплюють повноваження суб'єктів галузевого управління (п.п. 2.1, 2.2, 2.3), виявити випадки безпідставного виключення з адміністративно-деліктної юрисдикції деяких діянь (п. 3.3).

Науково-теоретичне підґрунтя дисертації становлять праці таких провідних фахівців у галузі адміністративного права, загальнотеоретичної юриспруденції, конституційного права, науки державного управління, фізичної культури і спорту, як: В.Б. Авер'янов, С.В. Алексєєв, Г.В. Атаманчук, В.Д. Бакуменко,

Д.М. Бахрах, Л.Р. Біла-Тіунова, В.Є. Білогур, С.А. Вавренюк, І.Л. Гасюк, І.П. Голосніченко, В.Є. Жабakov, С.В. Ківалов, Л.В. Коваль, Р.А. Колишко, В.Г. Кононович, Б.А. Кормич, О.М. Коропатов, А.П. Кравченко, В.Е. Куделко, С.О. Кузнiченко, А.О. Кухтій, С.В. Лішук, В.Я. Малиновський, Ю.П. Мічуда, Р.С. Мельник, О.А. Моргунов, Н.Р. Нижник, В.М. Олуйко, І.В. Патерило, Д.В. Приймаченко, Г.М. Путятіна, С.В. Петков, І.Є. Рибчич, О.П. Рябченко, Ю.М. Репкіна, В.І. Столяров, Н.В. Суханова, В.П. Тимошук, В.І. Фелик та ін.

Нормативно-правовою базою роботи є Конституція України, закони України, міжнародні договори, укази Президента України та постанови Кабінету Міністрів України, а також відомчі нормативно-правові акти, що регулюють відносини у сфері фізичної культури та спорту.

Емпіричну базу дослідження становлять судові рішення, статистичні дані, звіти про результати аудиту Рахунковою палатою України ефективності використання бюджетних коштів на фізичну і спортивну підготовку учнівської та студентської молоді.

Наукова новизна одержаних результатів. Дисертація є одним із перших монографічних досліджень теоретико-методологічних та організаційно-правових засад публічного управління у галузі фізичної культури і спорту в умовах оптимізації органів публічного управління та адаптації вітчизняного законодавства до стандартів Європейського Союзу. У результаті здійсненого дослідження сформульовано низку положень та висновків, запропонованих особисто здобувачем, до найбільш значущих із яких належать:

уперше:

визначено, що сервісно-упорядковуючий вплив – це організаційно-розпорядча та забезпечувально-сприяюча діяльність суб'єктів публічного управління щодо створення належних правових, організаційних, матеріальних і фінансових умов для реалізації прав і свобод фізичних та юридичних осіб;

визначено, що публічне управління у галузі фізичної культури і спорту – це сервісно-упорядковуючий вплив органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, а також інших суб'єктів (установ, організацій, фізичних осіб), яким делеговано відповідні повноваження щодо забезпечення реалізації рівного доступу до фізкультурно-спортивної діяльності;

запропоновано віднести до невід'ємних характеристик поняття «спорт» ознаку «непередбачуваності спортивного протистояння», як одного з елементів змагальності;

визнано дискусійним трактування поняття «спорт» як складової поняття «фізична культура», оскільки останню спрямовано на забезпечення лише рухової активності людини (її фізичних показників),

а не інтелектуальних, технічних чи інших досягнень, що є характерними для поняття «спорт»;

встановлено недоцільність законодавчого групування видів спорту (олімпійські, неолімпійські, інвалідів) у зв'язку з порушенням вимоги єдності критерію класифікації;

виявлено недотримання принципу «гарантування рівних прав та можливостей громадян у сфері фізичної культури і спорту» у випадках нормативно-правової заборони займатися інструкторською та суддівською практикою у спорті окремим видам осіб, які займаються публічною діяльністю;

удосконалено:

розуміння поняття «конфлікт інтересів» у контексті його характеристики, як «ситуації протиріччя цінностей та інтересів», а не активної діяльності, як це передбачено в Законі «Про запобігання впливу корупційних правопорушень на результати офіційних спортивних змагань»;

розмежування категорій «антидопінговий контроль», «антидопінгова діяльність» та «допінг-контроль»;

розуміння поняття «посадові особи у сфері спорту» у частині виключення із нього акціонерів і власників юридичних осіб, які не відповідають ознакам висхідного юридичного поняття – «посадові особи»;

набули подальшого розвитку:

теза щодо визнання повноважень виконавчих органів місцевого самоврядування у галузі фізичної культури і спорту власними, а не делегованими за законом, як це передбачено Законом «Про місцеве самоврядування в Україні»;

теза щодо визнання міжнародних міжвідомчих договорів про співпрацю у галузі фізичної культури і спорту видом адміністративних договорів;

погляди щодо необхідності повноцінного нормативного затвердження та практичного запровадження принципу автономії спорту;

положення щодо реалізації принципу рівності у галузі фізичної культури і спорту, зокрема щодо виокремлення чітких критеріїв стосовно визначення «видатних» спортсменів, тренерів та діячів фізичної культури і спорту;

теза щодо зростання управлінської ролі партисипативних механізмів, зокрема на прикладі Комісії з визнання виду спорту в Україні у забезпеченні розвитку галузі фізичної культури і спорту;

запропоновано зміни і доповнення до Законів «Про фізичну культуру і спорт», «Про нотаріат», «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» та Кодексу України про адміністративні правопорушення.

Практичне значення одержаних результатів полягає у тому, що викладені в дисертаційному дослідженні узагальнення, висновки і рекомендації можуть бути використаними у:

науково-дослідницькій роботі – як підґрунтя для здійснення подальших досліджень загальних проблем адміністративного права і питань організації та правового забезпечення публічного управління фізичною культурою і спортом, для вивчення закономірностей, специфіки, форм і методів владно-організуючого впливу на цю галузь;

правотворчості – для удосконалення положень чинного законодавства, що регламентує діяльність органів публічного управління фізичною культурою і спортом в Україні, права й обов'язки суб'єктів відповідних правовідносин, засади адміністративної відповідальності за проступки у галузі;

правозастосовній діяльності – для підвищення якості роботи щодо організації і здійснення публічного управління фізичною культурою і спортом, застосування його ефективних форм і методів, індивідуалізації загальнообов'язкових приписів у процесі вирішення конкретних адміністративних (сервісних або юрисдикційних) справ;

навчальному процесі – під час викладання навчальних курсів «Адміністративне право України» і «Публічне адміністрування», при підготовці відповідних розділів підручників і навчальних посібників із цієї ж дисципліни.

Апробація результатів дослідження. Дисертацію обговорено на засіданні кафедри адміністративного і фінансового права Національного університету «Одеська юридична академія». Положення, висновки та пропозиції, що містяться в дисертації, доповідалися на: міжнародній науково-практичній конференції «Правові та інституційні механізми забезпечення розвитку держави та права в умовах євроінтеграції» (м. Одеса, 20 травня 2016 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Національні та міжнародні стандарти сучасного державотворення: тенденції та перспективи розвитку» (м. Харків, 5–6 серпня 2016 р.); III Міжнародній науково-практичній конференції «Стан та перспективи розвитку адміністративного права України» (м. Одеса, 12 жовтня 2016 р.); Всеукраїнській науковій конференції студентів та аспірантів «Верховенство права очима правників-початківців» (м. Одеса, 3 грудня 2016 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Традиції та новації юридичної науки: минуле, сучасне, майбутнє» (м. Одеса, 19 травня 2017 р.).

Основні результати теоретичного дослідження використовувалися під час викладання відповідних тем при проведенні семінарських занять із курсів «Адміністративне право України», «Публічне адміністрування».

Публікації. Основні положення і результати дисертації знайшли відображення у 9 наукових публікаціях, 5 із яких опубліковано

у вітчизняних наукових фахових виданнях з юридичних дисциплін, що входять до затвердженого переліку, 1 – у зарубіжному науковому виданні, 3 тезах доповідей на міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференціях.

Структура дисертації. Дисертація складається із вступу, трьох розділів, що містять десять підрозділів, висновків і списку використаних джерел. Загальний обсяг роботи становить 216 сторінок, із них основного тексту 182 сторінки. Список використаних джерел налічує 243 найменування і розташований на 32 сторінках, додатки – на 2 сторінках.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **Вступі** обґрунтовано вибір теми дослідження, ступінь її наукової розробленості, зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами, визначено мету, задачі, об'єкт та предмет дослідження, розкрито його методологію, теоретичну та емпіричну основу, висвітлено наукову новизну і практичне значення одержаних результатів, наведено відомості щодо апробації, структури та обсягу роботи.

Розділ 1 «Теоретико-методологічні і правові засади публічного управління у галузі фізичної культури і спорту» містить три підрозділи, в яких проаналізовано історіографію досліджуваної проблематики, визначено структуру, особливості та проблеми галузі фізичної культури і спорту та формалізовані і неформалізовані правові засади управління нею.

У **підрозділі 1.1. «Стан наукового дослідження публічного управління у галузі фізичної культури і спорту»** проаналізовано наявний доктринальний базис роботи, який становлять чотири групи наукових розробок: присвячені пізнанню галузі фізичної культури і спорту як соціокультурного явища; загальні роботи з теорії публічного (раніше – державного) управління; ті, що безпосередньо стосуються проблематики публічного управління фізичною культурою і спортом; ті, що присвячені нормативно-правовому регулюванню фізичної культури і спорту.

Серед останніх виокремлено такі проблемні питання: а) неопрацьованість нових законодавчих актів у галузі фізичної культури і спорту (Закон «Про антидопінговий контроль у спорті», Закон «Про запобігання впливу корупційних правопорушень на результати офіційних спортивних змагань» тощо). Встановлено, що спеціалізованим антикорупційним актом надається дискусійне визначення поняття «конфлікт інтересів», який трактується через практичну активність із «надання особою переваги» приватному інтересу у сфері спорту над публічним, а не традиційно – через життєву подію виникнення протиріч/протиставлення приватних і публічних зацікавленостей або цінностей особи. Однак дії, в яких має прояв протиправне нехтування публічним

обов'язком, можуть утворювати склад окремих деліктів та, водночас, бути не пов'язаними із самостійним завданням щодо запобігання й усунення конфлікту інтересів, як ситуації, здатної сприяти вчиненню таких дій. Саме тому спеціальне законодавче визначення конфлікту інтересів має бути приведене у відповідність до загального, більш обґрунтованого, трактування; б) наявність неузгодженостей між законодавчими актами у галузі фізичної культури і спорту: ч. 2 ст. 6 Закону «Про фізичну культуру і спорт» встановлює, що центральний орган виконавчої влади, який реалізує державну політику у сфері фізичної культури та спорту, здійснює повноваження, визначені законом та покладені на нього актами Президента України, хоча Конституція України та Закон «Про центральні органи виконавчої влади» закріплюють функцію покладання повноважень на той чи інший центральний орган виконавчої влади за Кабінетом Міністрів України; в) недостатність доктринального опрацювання окремих, актуалізованих позицій щодо правового забезпечення галузі фізичної культури і спорту; г) існування широкого кола суб'єктів публічного управління у галузі фізичної культури і спорту, кожна група з яких потребує належного правотворчого та аналітичного забезпечення, що відповідало би специфічній ролі носія сервісно-упорядковуючих повноважень, його місцю в системі публічних інституцій, забезпечувало б належну взаємодію суб'єктів публічного управління у розглядуваній галузі.

У *підрозділі 1.2. «Галузь фізичної культури і спорту як об'єкт публічного управління»* встановлено, що відсутність нормативного закріплення дефініції «галузь фізичної культури і спорту» не створює пізнавальної проблеми, оскільки достатнім є зосередження на змісті частин цього цілого – офіційно закріплених трактуваннях понять «спорт» і «фізична культура». Виходячи із законодавчої дефініції спорту, виокремлено три його ознаки: 1) є активністю, що здійснюється спеціалізованими «суб'єктами сфери фізичної культури і спорту»; 2) предметно стосується досягнень людей у «фізичній, інтелектуальній та інших підготовленостях» (це якісно відрізняє нормативне визначення від існуючих доктринальних підходів, згідно з якими спорт обмежується лише фізичною активністю/діяльністю/вправами, а також підтверджується переліком визнаних видів спорту в Україні, до якого належать й інтелектуальні протистояння – шахи, шашки тощо); 3) дві форми здійснення (зовнішнього вираження) спорту: спортивні змагання та відповідна підготовка до них. Таким чином, офіційне визначення враховує основну ознаку спорту: його змагальний характер. Істинна змагальність забезпечується лише за уніфікованості порівняння досягнень людей, що характеризується єдністю і рівністю критеріїв оцінювання, загальною обов'язковістю правил протиборства з урахуванням галузевих антикорупційних приписів, при непередбачуваності спортивного

протистояння (неможливості попереднього достовірного визначення його наслідку).

Аналіз нормативного визначення поняття «фізична культура» дозволяє стверджувати, що: а) предметно спорт є більш широким явищем, оскільки фізичну культуру спрямовано на забезпечення лише рухової активності (фізичних показників людини) і вона не стосується інтелектуальних, технічних або інших досягнень. Саме тому є помилковим застосовуване раніше в Законі «Про фізичну культуру і спорт» (до 2009 р.) та відтворюване на теперішній час окремими дослідниками таке визначення спорту, як «органічна частина фізичної культури»; б) її основними ознаками не є: змагальність, уніфіковане поєднання досягнень людей (хоча елементи таких і не виключаються повністю), спрямованість на забезпечення соціальної функції.

Виявлено недоліки у концептуальному та програмному забезпеченні галузі фізичної культури і спорту, зокрема, технічне відтворення у Концепції Державної цільової соціальної програми розвитку фізичної культури і спорту на період до 2020 р. значної частини окреслюваних раніше (у попередній концепції) і ефективно не вирішених проблем.

У *підрозділі 1.3. «Правові засади публічного управління у галузі фізичної культури і спорту»* охарактеризовано формалізовані та неформалізовані джерела юридичного забезпечення публічного управління фізичною культурою та спортом. Визначено загальні та спеціалізовані приписи Конституції України щодо галузевого сервісно-упорядковуючого впливу; наголошено на закріпленні ч. 4 ст. 49 Основного Закону необхідної міри позитивної активності держави у галузі фізичної культури і спорту («держава дбає» про розвиток), що узгоджується із сучасним доктринальним трактуванням основного обов'язку держави, у межах якого вимагається зміщення акцентів із утвердження прав і свобод людини, якого більшою мірою уже здійснено, на їх практичне забезпечення. Охарактеризовано міжнародні правові засади управління фізичною культурою і спортом: документи загального характеру, спеціалізовані нефізкультурно-спортивні акти (які містять окремі положення) та спеціалізовані міжнародні акти фізкультурно-спортивного характеру.

Виявлено технічні, змістовні та правозастосовні проблеми базового галузевого Закону «Про фізичну культуру і спорт», ряд недоліків та суперечностей в інших актах, що стосуються досліджуваної галузі, зокрема, Закону «Про запобігання впливу корупційних правопорушень на результати офіційних спортивних змагань»: неточність його найменування у частині «запобігання впливові», адже насправді його спрямовано і на виявлення відповідних правопорушень, і на усунення їх наслідків та забезпечення притягнення до відповідальності винних осіб (подібна невідповідність є характерною й для вітчизняного загального антикорупційного законодавства); суперечливість наданої дефініції

поняття «посадові особи у сфері спорту», до яких зараховується і власник, і акціонер, хоча їх правовий статус обумовлений не обійманням відповідної посади, а наявністю у цих осіб відповідних майнових прав (зокрема, корпоративних прав); визнання корупційним правопорушенням лише отримання неправомірної вигоди, хоча загальне антикорупційне законодавство кваліфікує як завершений делікт також прийняття пропозиції або обіцянки одержання неправомірної вигоди тощо.

Акцентовано увагу на зростанні прецедентності вітчизняної правової системи та, зокрема, необхідності зарахування до правових засад галузевого управління окремих судових рішень. Визначено систему та встановлено випадки недотримання принципів публічного управління у галузі фізичної культури і спорту, як своєрідної позитивно-правової квінтесенції основного ідейного змісту неформалізованих джерел права.

Розділ 2 «Організаційні засади публічного управління у галузі фізичної культури і спорту» складається з чотирьох підрозділів, в яких охарактеризовано систему суб'єктів галузевого управління, установчі, структурні, компетенційні та, в окремих випадках, модусні особливості окремих видів публічних інституцій, уповноважених здійснювати сервісно-упорядковуючий вплив на фізичну культуру і спорт.

У *підрозділі 2.1. «Система суб'єктів публічного управління у галузі фізичної культури і спорту»* визначено коло відповідних владних суб'єктів та надано їх класифікацію (враховуючи перегляд змісту і меж державного управління, вихід теоретичних концепцій на більш загальний рівень аналізу владно-організуючого впливу) на підставі різних рівнів/складових «публічного»: а) органи виконавчої влади. Основне місце у цій групі суб'єктів належить галузевому центральному органу виконавчої влади – Міністерству молоді та спорту України; б) органи місцевого самоврядування, що реалізують численні управлінські повноваження у галузі фізичної культури та спорту, обсяг яких у контексті децентралізаційних перетворень зростає; в) установи і організації та окремі фізичні особи, що реалізують делеговані повноваження. Серед цих суб'єктів виокремлено: а) державні установи, та організації (наприклад, Національний антидопінговий центр); б) недержавні установи та організації (наприклад, Національний олімпійський комітет України, який є не лише громадською організацією фізкультурно-спортивного спрямування, але й здійснює ряд управлінських повноважень); в) фізичні особи, що не є службовцями органів публічної влади, але у ряді випадків наділяються владними повноваженнями (наприклад, спортивні судді).

Аналіз управлінських повноважень Уряду у галузі фізичної культури і спорту надав підстави виокремити деякі спірні його рішення, зокрема щодо визначених ним підстав призначення стипендії видатним спортсменам, тренерам та діячам фізичної культури і спорту. Так, «видатними» у контексті правил присвоєння стипендії вважаються спортсмени, які

на Олімпійських іграх зайняли 1–6 місця, а на Паралімпійських та Дефлімпійських – тільки 1–3. У формулюванні відповідних критеріїв вбачається випадок відступу від загально-правового принципу рівності, що потребує виправлення.

У *підрозділі 2.2. «Міністерство молоді та спорту України як суб'єкт публічного управління у галузі фізичної культури і спорту»* з'ясовано, що процесові становлення центрального органу з питань фізичної культури і спорту була характерною значна динамічність змін, яка мала прояв і на початку державо-будівничих заходів у незалежній Україні, і через більш як 20 років потому. Зазначене хоча й демонструє складність реформаційних перетворень (що не завжди призводять до очікуваних результатів), але свідчить про недостатність зваженого (науково обґрунтованого) підходу до розробки заходів щодо удосконалення системи публічного управління у цілому, та галуззю фізичної культури і спорту, зокрема. Адже, реорганізація центрального органу виконавчої влади з питань фізичної культури і спорту перетворилася фактично на постійно відновлюваний процес, який завжди супроводжувався зниженням управлінської оперативності, виникненням організаційно обумовлених перерв, пріоритетно внутрішньою орієнтованістю розпорядництва, невизначеністю службового становища для особового складу і, як наслідок, зниженою активністю. З огляду на зазначене, підтримано негативне ставлення окремих дослідників до безперервного/частого реформування та додатково наголошено на деструктивності прагнень до штучного скорочення штату у процесі таких реформвань.

Встановлено паралельну дію двох статусних положень Міністерства молоді та спорту України: затверджених і Указом Президента України, і Постановою Кабінету Міністрів України. Оскільки, відповідно до ч. 3 ст. 3 Закону «Про центральні органи виконавчої влади», положення про міністерства, інші центральні органи виконавчої влади затверджує Уряд, саме на останнє відбулося орієнтування у процесі аналізу міністерства як суб'єкта публічного управління у галузі фізичної культури і спорту. Уявляється, що з огляду на відсутність на теперішній час у Президента України повноваження затверджувати статусні акти центральних органів виконавчої влади (воно існувало до 2014 р.), відповідні положення мали би бути ним скасовані. Збереження чинності подібних актів є протиправним та становить окрему, більш загальну, проблему правового регулювання.

У *підрозділі 2.3. «Органи місцевого самоврядування як суб'єкти публічного управління у галузі фізичної культури і спорту»* досліджено систему та повноваження органів місцевого самоврядування щодо публічного управління фізичною культурою і спортом.

Аналіз делегованих повноважень виконавчих органів місцевих рад (так зване «делегування за законом») у галузі фізичної культури і спорту, передбачених Законом «Про місцеве самоврядування в Україні»,

на відповідність розробленим у доктрині рисам делегованих повноважень, показав, що не реалізується ряд неодмінних властивостей делегованих повноважень, зокрема відповідні правомочності передаються без вільного волевиявлення суб'єктів делегування (як органи місцевого самоврядування, які набувають владних можливостей, так і органи виконавчої влади, які ніби-то презюмуються як їх первинні носії, взагалі позбавлені можливості «висловитися» щодо факту переходу предметної компетенції). Якщо не враховувати, що мова йде про повноваження, які традиційно (і в нормативних актах, і в доктрині) іменуються «делегованими», то уявляється, що мають місце надані законом на невизначений строк правообов'язки суб'єкта публічної влади щодо вирішення (ведення) певного кола суспільних питань, тобто – звичайні повноваження. Виникає запитання: чому ж усе-таки була введена та набула значного поширення саме концепція делегування повноважень «за законом», яка не корелює з базовим розумінням делегування? Відповідь знаходиться у змісті вітчизняної моделі місцевого самоврядування, як праві вирішувати питання місцевого значення. Проте, місцеве самоврядування у контексті децентралізації не може займатися лише локально-територіальними, пов'язаними із специфікою життя конкретної громади, проблемами, але й має вирішувати питання державного характеру на місцевому рівні. Таким чином делеговані повноваження (щодо державних питань на місцевому рівні) трансформуються у власні повноваження.

У *підрозділі 2.4. «Громадські суб'єкти публічного управління у галузі фізичної культури і спорту»* зазначено про надання громадським суб'єктам відповідних повноважень щодо здійснення публічного управління у досліджуваній галузі, що відповідає децентралізаційним та євроінтеграційним процесам в Україні. Залучення представників громадськості до публічного управління у галузі фізичної культури і спорту, утвердження механізмів кооперативного адміністрування – це також вид децентралізації (функціональний), що володіє усіма позитивними перспективами останньої у частині оперативності, раціональності, професійності та результативності владного впливу, належного забезпечення правової і суспільної відповідальності тощо.

Порівняльний аналіз Законів «Про фізичну культуру і спорт» і «Про громадські об'єднання» дозволив сформулювати та вирішити декілька проблем. По-перше, щодо правомірності використання в Законі «Про фізичну культуру і спорт» поняття «об'єднання громадян» (ст.ст. 1, 47), замість «громадські об'єднання», адже саме останній впливає з оновленої нормативно-правової бази громадських утворень. Обґрунтовано, що сам термін «об'єднання громадян», незважаючи на відступ від його використання в Законі «Про громадські об'єднання», все-таки залишається допустимим, оскільки застосовується у Конституції України (ст.ст. 36, 103). Тому, на теперішній час цілком прийнятним є

вести мову і про «громадські об'єднання» і про «об'єднання громадян». При цьому, з формально-юридичної точки зору, вони не є тотожними, а співвідношення їх змісту може бути вираженням за допомогою кругів Ейлера, «що перетинаються». По-друге, в Законі «Про фізичну культуру і спорт» галузеві громадські формування позначаються як «громадські організації фізкультурно-спортивної спрямованості», а також статус окремих із таких утворень прямо визначається як «громадська організація» (ст.ст. 1, 18-23, 25). Визначено, що такі утворення не завжди відповідають основній організаційній ознаці громадських організацій за чинним законодавством.

До громадських суб'єктів управління фізичною культурою і спортом, окрім громадських формувань, належать також окремі фізичні особи: спортивні судді, члени журі, інспектори змагань та ін. Указані суб'єкти є «особами, уповноваженими на проведення офіційного спортивного змагання», які, у свою чергу, зараховуються до кола суб'єктів під назвою «посадова особа у сфері спорту». Останніх же віднесено до суб'єктів протидії корупційним правопорушенням, що впливають на результати офіційних спортивних змагань. У результаті – спортивні судді, члени журі та інспектори змагань зобов'язані здійснювати такі владні повноваження, як: вжиття заходів щодо припинення корупційних правопорушень та невідкладного інформування про його вчинення відповідних посадових осіб у сфері спорту, а за необхідності – правоохоронних органів; усунення, у випадках виявлення корупційного правопорушення, від участі в офіційних спортивних змаганнях і підготовки до них спортсменів та інших осіб тощо.

Розділ 3 «Адміністративно-правові засоби публічного управління фізичною культурою і спортом в Україні» містить три підрозділи, в яких досліджено найбільш значущі адміністративно-правові засоби публічного управління в зазначеній галузі – форми та методи сервісно-упорядковуючого впливу, а також, як основний забезпечувальний засіб, адміністративна відповідальність за проступки у галузі фізичної культури і спорту.

У *підрозділі 3.1. «Форми публічного управління у галузі фізичної культури і спорту в Україні»* наголошується на необхідності первинного виокремлення двох форм публічного управління у галузі фізичної культури і спорту: внутрішньої (процедурної) та зовнішньої (способи вираження).

Пізнання першої з них дозволило стверджувати, що навіть незначні неточності чи технічні упущення щодо правового регулювання процедур у галузі фізичної культури і спорту потребують обов'язкового виправлення (адже наявність довершеної процедури цілком справедливо визнається фахівцями ще й гарантією прав приватних осіб під час взаємодії з носіями владних повноважень). Прикладом подібного технічного прорахунку є процедура визнання видів спорту в Україні, яка не містить загального

строку відповідного провадження (наявні лише строки окремих стадій, які, втім, не обмежують часу всієї процедури).

До форм управління як способів зовнішнього вираження сервісно-упорядковуючого впливу у галузі фізичної культури і спорту віднесено традиційні: видання адміністративних актів, укладення адміністративних договорів (правові форми), здійснення організаційних дій, виконання матеріально-технічних операцій (неправові форми). При цьому, пріоритет був відданий таким неоднозначно визначеним у доктрині базовим позиціям: а) під вчиненням адміністративних актів розумілося видання і нормативних, і індивідуальних актів; б) відсутньою є необхідність у виокремленні юридично значущих дій, як самостійної форми публічного управління, адже вони належать до широкого (не обмеженого фактом наявності документа) розуміння адміністративного акта. Тому до кола останніх зараховано атестацію тренерів, атестацію спортивних суддів, акредитацію вищих навчальних закладів із підготовки фахівців у галузі фізичної культури і спорту та інші юридично значущі дії у досліджуваній галузі; в) поряд із національними, до адміністративних договорів можна віднести й окремі міжнародні міжвідомчі угоди. Незважаючи на специфіку галузевої належності та особливий порядок укладення, такі договори все ж таки є адміністративними, оскільки містять приписи щодо співробітництва в управлінській сфері: обмін досвідом, обмін фахівцями та спеціальною фізкультурно-спортивною літературою тощо.

У *підрозділі 3.2. «Методи публічного управління фізичною культурою і спортом в Україні»* охарактеризовано традиційні методи сервісно-упорядковуючого впливу на галузь фізичної культури і спорту (переконання, заохочення та примус; методи прямого та непрямого впливу).

Окремої уваги приділено галузевому контролю як одиничному прояву (заходу) застосування примусового методу публічного управління. При цьому, контроль у галузі фізичної культури і спорту, виходячи із традиційного розуміння останнього, висвітлювався як один із заходів/проявів адміністративного примусу. Перегляд же адміністративного примусу у контексті лібералізації методів публічно-приватної взаємодії (що актуалізується на теперішній час окремими ученими-адміністративістами), коли основним критерієм примусовості є наявність протидії законній вимозі правомочного суб'єкта, вимагав би іменувати контроль як втручальний адміністративний (але не примусовий) захід.

Аналіз Закону «Про антидопінговий контроль у спорті», як основного правового підґрунтя спеціалізованого галузевого контролю, дозволив виявити його понятійні неузгодженості. Так, «проведення тестів», поряд з іншими самостійними складовими цієї процедури: плануванням; відбором допінг-проб; зберіганням і транспортуванням допінг-проб, називається частиною «допінг-контролю». Водночас,

окремо надано визначення «тестування», яке уже охоплює ці елементи. Основною причиною подібних змістовних невідповідностей визначено термінологічне перенасичення відповідного акта вищої юридичної сили. Замість паралельно використовуваних у ньому трьох базових понять («антидопінговий контроль», «антидопінгова діяльність», «допінг-контроль»), у Міжнародній конвенції ЮНЕСКО про боротьбу з допінгом у спорті від 18 листопада 2005 р., на виконання та втілення якої значною мірою і приймався вітчизняний закон, застосовується лише одне поняття – «допінг-контроль».

У *підрозділі 3.3. «Адміністративна відповідальність за проступки у галузі фізичної культури і спорту»* поряд із вирішенням спеціально-галузевих юрисдикційних проблем, порушується і загально-теоретичне питання місця адміністративно-деліктного права в адміністративному праві України: воно (поряд з іншими підгалуззями) зараховується до особливої частини адміністративного права. При цьому, якщо керуватися основним правилом розподілу галузі на частини, слід визнати, що чималу кількість адміністративно-деліктних положень і приписів має бути віднесено до загального адміністративного права, адже принципи адміністративної відповідальності, склад проступку, адміністративні санкції та загальні правила їх накладення тощо є спільними для будь-якої сфери/сектора діяльності публічної адміністрації (у т.ч. й адміністративної відповідальності за проступки у фізкультурно-спортивній сфері). Отже, адміністративно-деліктне право, як підгалузь особливої частини адміністративного права, одночасно містить все ж таки і загальні, і особливі (за сферою дії) правові приписи.

Зазначено, що КУпАП передбачає лише у чотирьох статтях проступки, які стосуються галузі фізичної культури і спорту: ст.ст. 85, 172-8, 172-9, 172-9-1. При цьому, три останніх стосуються адміністративних правопорушень, пов'язаних із корупцією у фізкультурно-спортивній сфері, і лише одну (ст. 172-9-1) повністю і виключно спрямовано на досліджувану соціальну галузь. Аналіз указаних статей дозволить виявити матеріально-правові та процедурні проблеми в юридичному забезпеченні адміністративної відповідальності у сфері спорту:

- а) чіткість щодо визначення кола суб'єктів адміністративних проступків;
- б) охоплення юрисдикційними приписами лише частини випадків розміщення заборонених ставок на спорт;
- в) використання надмірної кількості стягнень при формулюванні санкції ч. 2 ст. 172-9-1 КУпАП;
- г) невизначеність владного суб'єкта, уповноваженого складати протокол про адміністративний проступок, пов'язаний з порушенням заборони розміщення ставок на спорт.

ВИСНОВКИ

У результаті здійсненого дослідження зроблено такі **Висновки**:

1. Спорт не є монолітним соціальним інститутом, він поділяється на види, групи видів і напрямки. Групування видів спорту (олімпійські, не олімпійські, для інвалідів) здійснюється не за однією підставою, і в результаті мають місце різнорівневі групи, а один вид спорту може зараховуватися до декількох із них (баскетбол, шахи, шашки тощо відносять і до олімпійський видів, і до видів спорту інвалідів). Сам понятійний ряд – олімпійські види спорту, неолімпійські види спорту та види спорту інвалідів – відразу є еклектичним, оскільки містить дві взаємовиключні категорії та ще й третю, хоча вичерпне охоплення змісту будь-якої тематики завжди відбувається за допомогою тези та антитези, які не допускають третього варіанту.

2. Ускладнює класифікацію видів спорту Закон «Про внесення змін до Закону України «Про фізичну культуру і спорт» щодо визнання національних видів спорту» від 25 травня 2017 р., який передбачає введення додаткової групи: «національні види спорту – види спорту, засновані на національно-культурних традиціях України». Підтримуючи у цілому ідею популяризації вітчизняних традицій у контексті здорового способу життя і фізичної культури, необхідно суттєво удосконалити правові основи нововиокремлених національних видів спорту, оскільки вони на теперішній час: не передбачають чітких об'єктивних критеріїв виокремлення національних видів спорту; не супроводжуються визначенням правових наслідків віднесення видів спорту до національних; не враховують факту визнання, та є зарахування до іншої групи – неолімпійські види спорту – деяких заснованих на українських традиціях видів спорту (українська боротьба на поясах, хортинг тощо), що породжує нові герменевтичні проблеми (зокрема, питання розмежування національних та неолімпійських видів спорту, останні з яких містять окремі протиборства національно-культурного характеру).

3. Виокремлено такі проблемні питання Закону «Про фізичну культуру і спорт», як базового галузевого нормативно-правового акта, щодо: 1) його належного втілення з урахуванням того, що чимало зважених і нагальних приписів залишаються знехтуваними і на рівні підзаконних нормативних актів методичного характеру (Типові навчальні плани загальноосвітніх навчальних закладів, Державні стандарти професійно-технічної освіти), і на практиці, особливо у загальноосвітніх та професійно-технічних навчальних закладах щодо недотримання ч. 5 ст. 26 Закону («уроки з фізичної культури є обов'язковими і проводяться не менше трьох разів на тиждень»). Подібна ситуація вимагає внесення змін до відповідних підзаконних актів та приведення їх у відповідність до Закону «Про фізичну культуру і спорт»; 2) його належного підзаконного

супроводження. Мають місце численні випадки: а) відтворення підзаконними актами змісту Закону без забезпечення будь-якої деталізації правових приписів, що призводить лише до беззмістовного накопичення нормативного матеріалу і, як наслідок, ускладнення правозастосування; б) неприйняття необхідних підзаконних актів у сфері фізичної культури та спорту (так, Перелік показників стану розвитку фізичної культури і спорту затверджує Міністерство молоді та спорту України, але подібний акт поки що не затверджений і сфера залишається без чіткого переліку показників стану свого розвитку).

4. Визначено за необхідне доповнити систему законодавчо закріплених принципів державної політики у галузі фізичної культури і спорту принципами верховенства права та законності; автономії спорту (перше нормативне закріплення цього принципу у вітчизняному законодавстві відбулося на рівні галузевого антикорупційного закону); гарантування рівних прав та можливостей громадян у галузі фізичної культури і спорту.

5. Встановлено, що до суб'єктів публічного управління у галузі фізичної культури і спорту належать органи виконавчої влади центрального і місцевого рівнів, органи місцевого самоврядування та інші суб'єкти (установи, організації, фізичні особи), яким делеговано відповідні повноваження. Водночас, ст. 5 Закону «Про фізичну культуру і спорт» визначає, що державне управління у цій галузі покладено тільки на Міністерство молоді та спорту України, а інші державні органи та органи місцевого самоврядування тільки сприяють відповідному процесові, однак не є суб'єктами управління. Таке положення цього Закону не відповідає як положенням інших законодавчих актів, так і доктринальним засадам децентралізації.

6. Визначено, що Законом «Про фізичну культуру і спорт» передбачено два неконкретизованих у своєму формулюванні центральних органи виконавчої влади у галузі фізичної культури і спорту: «центральный орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у галузі фізичної культури та спорту» і «центральный орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері фізичної культури та спорту». На теперішній час фактично один орган – Міністерство молоді та спорту України – об'єднує в собі (компетенційно) два передбачених законом «центральної органи» та їх повноваження. Утворення предметної компетенції Міністерства молоді та спорту шляхом поєднання законних моделей двох абстрактних органів є цілком допустимим і навіть необхідним (для реального дотримання конституційного повноваження Кабінету Міністрів України утворювати, реорганізовувати та ліквідовувати відомства). У ряді випадків це має наслідком зменшення кількості дій у межах однієї процедури (наприклад, затвердження Урядом переліку баз олімпійської та паралімпійської

підготовки відбувається на основі подання міністерства, а не «подання» одного абстрактного органу, на підставі пропозицій іншого, як це передбачено законодавством).

7. Передбачені статусним положенням юрисдикційні повноваження Мінмолодьспорту (встановлювати відповідальність і санкції за корупційні правопорушення у галузі, застосовувати встановлені нормативними актами компетентних спортивних організацій санкції) є «квазіюрисдикційними», адже пов'язані із встановленням та застосуванням санкцій спортивно-корпоративного, а не деліктно-правового характеру. Як правило, втілювати/призначати спортивні санкції мають компетентні міжнародні спортивні організації, їх робочі органи або національні федерації, а тому повноваження на застосування таких заходів впливу Мінмолодьспортом є безперспективним та недієвим.

8. Встановлено, що окремі спортивні федерації (Федерація футболу України, Федерація гандболу України, Федерація легкої атлетики України тощо), які створюються юридичними особами приватного права, мають організаційно-правовий статус громадської спілки, хоча, відповідно до ст. 20 Закону «Про фізичну культуру і спорт», спортивні федерації – це громадські організації фізкультурно-спортивної спрямованості. Таким чином, термінологія Закону «Про фізичну культуру і спорт» не завжди відповідає Закону «Про громадські об'єднання», що потребує внесення відповідних змін до першого. Окрім того, Закон «Про фізичну культуру і спорт» передбачає створення ряду фізкультурно-спортивних об'єднань із «забороненою» Законом «Про громадські об'єднання» назвою «комітет»: Національного олімпійського комітету України, Національного комітету спорту інвалідів України, Спортивного комітету України (ст.ст. 20, 23, 25, 37). Відповідні комітети було передбачено та правомірно створено до 2012 р. (прийняття акта вищої юридичної сили для громадських об'єднань), а їх назви прямо закріплено більш спеціальним, якого не було змінено під час прийняття загального, законом.

9. Встановлено понятійно-категоріальні проблеми Закону «Про антидопінговий контроль у спорті»: неузгодженість використовуваної термінології, яка спостерігається уже на етимологічному рівні: «антидопінгова діяльність» не може визначатися як вид/форма «антидопінгового контролю»; навпаки: «діяльність» (будучи змістовно більш широким явищем-поняттям) у будь-якій сфері втілюється зазвичай за допомогою різних видів/форм активності, однією з яких є контроль.

10. Визначено, що відповідно до ст. 172-8–172-9-1 КУпАП спортсменами вважаються лише особи, які займаються визнаними видами спорту і беруть участь у конкретному спортивному змаганні. Отже, факти вчинення проступку особами, які систематично займаються невизнаними видами спорту, або не залучені до конкретного змагання, фактично залишаються поза адміністративно-правовою караністю. Окрім того,

суб'єктами відповідальності є особи допоміжного спортивного персоналу, які беруть участь у спортивному змаганні. Водночас, і спортсмени, і особи допоміжного спортивного персоналу, які володіють ексклюзивною спортивною інформацією і, при цьому, не є учасниками конкретного змагання, можуть вчиняти протиправні дії з наявною інформацією і не нести (хоча повинні!) відповідальності за свої дії.

11. Встановлено, що випадки розміщення ставок на спорт, у результаті яких неправомірна вигода взагалі не була отримана, залишаються поза адміністративною або кримінальною юрисдикцією, а за них може бути застосовано спортивними організаціями лише спортивно-змагальні (корпоративні) санкції. Подібна ситуація є неправомірною, оскільки заборона розміщувати ставки суб'єктам спортивних відносин, які залучені до конкретного змагання, прямо передбачена у ч. 4 ст. 8 Закону «Про запобігання впливу корупційних правопорушень на результати офіційних спортивних змагань», а тому і юрисдикційне забезпечення відповідної правової вимоги також має передбачатися на рівні закону.

12. До недоліків правового забезпечення адміністративної відповідальності за проступки у досліджуваній галузі слід зарахувати: 1) санкція ч. 2 ст. 172-9-1 КУпАП передбачає застосування основного стягнення та двох безальтернативних додаткових, що суперечить загальній правовій вимозі: «за одне адміністративне правопорушення може бути накладено основне або основне і додаткове стягнення» (ч. 2 ст. 25 КУпАП); 2) виходячи із змісту ст.ст. 255 та 258 КУпАП, складання протоколу про адміністративне правопорушення, передбачене ст. 172-9-1, є обов'язковим, але компетентний для цього суб'єкт не визначений ні нормами КУпАП, ні іншими законами.

14. Запропоновано такі зміни та доповнення до чинного законодавства:

1) в Законі «Про фізичну культуру і спорт»:

статтю 4 – доповнити принципами «верховенство права», «законність», «автономія спорту»;

у статті 5 – словосполучення «за сприяння відповідно інших органів державної влади та органів місцевого самоврядування» замінити на словосполучення «іншими органами державної влади та органами місцевого самоврядування»;

у частині 2 ст. 6 – словосполучення «актами Президента України» замінити на словосполучення «актами Кабінету Міністрів України»;

поняття «громадська організація» та «об'єднання громадян» в усіх відмінках замінити на поняття «громадське об'єднання» у відповідних відмінках;

2) у Закон «Про нотаріат» – ч. 4 ст. 3 після словосполучення «творчої діяльності», доповнити словосполученням «інструкторської та суддівської практики із спорту»;

в) у Закон «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» – ч. 6 ст. 100 після словосполучення «творчої діяльності», доповнити словосполученням «інструкторської та суддівської практики із спорту»;

г) у Типових навчальних планах загальноосвітніх навчальних закладів III ступеня та Державних стандартах професійно-технічної освіти – передбачити не менше трьох уроків фізичної культури на тиждень (що відповідатиме ч. 5 ст. 26 Закону «Про фізичну культуру і спорт»).

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ АВТОРОМ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Статті у фахових періодичних виданнях:

1. Журба М.А. Принцип доступності фізичної культури і спорту: правовий аспект реалізації. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2016. № 6. С. 80–85.

2. Журба М.А. Правові засади масового спорту в Україні. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія «Право». 2016. № 41. С. 20–23.

3. Журба М.А. Правовое регулирование занятий физической культурой и спортом людей с ограниченными возможностями. *Leges et Vista*. 2016. № 9/2(297). С. 41–44.

4. Журба М.А. Цивільна відповідальність у галузі фізичної культури і спорту. *Науковий вісник публічного та приватного права* : зб. наук. праць. Вип. 1. Київ : Наук.-дослід. ін.-т публіч. права. 2017. С. 42–47.

5. Журба М.А. Зарубіжний досвід державного регулювання сфери фізичної культури і спорту. *Актуальні проблеми держави і права* : зб. наук. праць. Вип. 79. 2017. С. 51–57.

6. Журба М.А. Особливості адміністративно-правового статусу громадських об'єднань фізкультурно-спортивної спрямованості в Україні. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія «Право». 2017. № 43. С. 47–52.

Публікації апробаційного характеру:

1. Журба М.А. Про стан розробки проблематики державного управління у сфері фізичної культури та спорту. *Верховенство права очима правників-початківців* : матеріали Всеукр. наук. конф. студ. та аспір. (м. Одеса, 3 груд. 2016 р.). У 2 т. Т. 1 / відп. ред. Г.О. Ульянова. Одеса : Юрид. л-ра, 2016. С. 84–86.

2. Журба М.А. Локальний рівень нормативно-правового забезпечення розвитку фізичної культури і спорту в Україні. *Правові та інституційні механізми забезпечення розвитку держави та права в умовах євроінтеграції* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 20 травня

2016 р.). У 2 т. Т. 1. / відп. ред. М.В. Афанасьєва. Одеса : Юрид. л-ра, 2016. С. 293–295.

3. Журба М.А. Новели кримінальної відповідальності у сфері фізичної культури. *Традиції та новачії юридичної науки: минуле, сучасне, майбутнє* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 19 трав. 2017 р.). У 2 т. Т. 1. / відп. ред. Г.О. Ульянова. Одеса : Видав. дім «Гельветика», 2017. С. 312–314.

АНОТАЦІЯ

Журба М.А. Публічне управління у галузі фізичної культури і спорту. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07. – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право. – Національний університет «Одеська юридична академія», Одеса, 2017.

Дисертація є науковим дослідженням управління у галузі фізичної культури і спорту, його організаційного, правового та інструментального забезпечення. Проаналізовано рівень наукових розробок публічного управління у галузі фізичної культури і спорту, визначено змістовні особливості та співвідношення її складових – фізичної культури та спорту. Розкрито правові засади управління у галузі фізичної культури і спорту, систему формалізованих та неформалізованих юридичних джерел владно-упорядковуючого впливу на відповідний сектор суспільного життя, визначено проблеми законодавчого забезпечення галузевої управлінської діяльності, існуючу та перспективну системи принципів відповідної владної активності.

Дослідження організаційних засад управління у галузі фізичної культури і спорту здійснено на основі врахування тенденції та усіх видів децентралізації, у т.ч. визнання інститутів та окремих представників громадянського суспільства суб'єктами управління, їх суттєвої ролі не лише у формуванні цілей, але й у безпосередньому здійсненні владно-упорядковуючого впливу на фізичну культуру і спорт. Визначено компетенційні та організаційні проблеми органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування в управлінні досліджуваною галуззю.

Охарактеризовано форми та методи управління у галузі фізичної культури і спорту, матеріально-правові та процедурні засади адміністративної відповідальності за проступки у галузі.

Ключові слова: фізична культура, спорт, вид спорту, спортсмен, спортивні федерації, Міністерство молоді та спорту України, допінг-контроль, антидопінгова діяльність, ставки на спорт, Олімпійські ігри.

АННОТАЦИЯ

Журба М.А. Публичное управление в области физической культуры и спорта. – Рукопись.

Диссертация на соискание научной степени кандидата юридических наук по специальности 12.00.07. – административное право и процесс; финансовое право; информационное право. – Национальный университет «Одесская юридическая академия», Одесса, 2017.

Диссертация является научным исследованием управления в области физической культуры и спорта, его организационного, правового и инструментального обеспечения. Проанализирован уровень научных разработок публичного/государственного управления в области физической культуры и спорта, определены содержательные особенности и соотношение ее составляющих – сферы физической культуры и сферы спорта. Определены недостатки по внедрению национальных видов спорта, которое состоялось без учета существующей классификации видов спорта и без закрепления четкой специфики/особенностей их правового режима. Установлены проблемы в концептуальном и программном обеспечении управления отраслью. Определены правовые основы управления в области физической культуры и спорта, система формализованных и неформализованных юридических источников властно-упорядочивающего влияния на соответствующий сектор общественной жизни, проблемы законодательного обеспечения отраслевой управленческой деятельности, существующей и перспективной системы принципов соответствующей властной активности. Отстаивается мнение о необходимости распространения права на занятие инструкторской и судейской практикой в спорте (не признавалось бы нарушением ограничений по совмещению и совместительству) на все категории лиц, уполномоченных на выполнение функций государства или местного самоуправления и приравненных к ним лиц.

Исследование организационных основ управления в области физической культуры и спорта осуществлено на основе учета тенденции и всех видов децентрализации, в т.ч. признания институтов и отдельных представителей гражданского общества субъектами управления, их существенной роли не только в формировании целей, но и в непосредственном осуществлении властно-упорядочивающего влияния на физическую культуру и спорт. Выявлено и обосновано случаи терминологической несогласованности Закона «О физической культуре и спорте» и Закона «Об общественных объединениях», предложены способы их устранения. Определены компетенционные и организационные проблемы органов исполнительной власти и органов местного самоуправления в управлении исследуемой отраслью.

Охарактеризованы формы и методы управления в области физической культуры и спорта, материально-правовые и процедурные основы административной ответственности за проступки (фактически, такая существует только за деликты в отрасли спорта). Определен четкий круг субъектов ответственности за нарушение запрета размещения ставок на спорт, связанных с манипулированием официальным спортивным соревнованием, выявлены недостатки в конструировании санкции за повторное совершение соответствующего проступка (основное и два дополнительных взыскания), раскрыта проблема неопределенности властного субъекта, компетентного составления протокола в случае совершения указанного деликта.

Ключевые слова: физическая культура, спорт, вид спорта, спортсмен, спортивные федерации, Министерство молодежи и спорта Украины, допинг-контроль, антидопинговая деятельность, ставки на спорт, Олимпийские игры.

SUMMARY

Jurba M.A. Public administartion in the field of physical culture and sport. – Manuscript.

Thesis gaining a scientific degree of a candidate of jurisprudence in special 12.00.07 – administrative law and process; financial law; informational law. – National University “Odessa Academy of Law”, Odessa, 2017.

Thesis is a scientific research of administration in the field of physical culture and sport, its organizational, legal and instrumental providing. There is analysed the level of scientific developments of public management in the field of physical culture and sport, there are defined content features and correlations of its constituents – physical culture and sport. There are disclosed the legal principles of administration the field of physical culture and sport, system of the formalized and unformalized legal sources of imperiously-arranging influence on the corresponding sector of public life, there are defined the problems of the legislative providing of sectoral administrative activity, existing and perspective system of principles of corresponding imperious activity.

The research of organizational bases of administration in field of physical culture and sport was carried out on the basis of of tendencies and all types of decentralization, in thereby confession of institutes and separate representatives of civil society by administration subjects, their substantial role not only in forming of aims, but also in direct realization of imperiously-arranging influence on the physical culture and sport. There are defined competence and organizational problems of executive power bodies and local self-government bodies in the administration of the mentioned field.

There are characterized forms and methods of administration in the field of physical culture and sport, materially-legal and procedural bases of administrative responsibility for misconducts in that field.

Key words: physical culture, sport, type of sport, sportsman, federation of sport, Ministry of youth and sport of Ukraine, doping control, anti-doping activity, bets on sports, Olympic games.

Підписано до друку 02.10.2017.
Формат 60х90/16. Ум.-друк. арк. 0,9. Наклад 100 прим.

Видавець і виготовлювач ПП «Фенікс»
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 1044 від 17.09.2002 р.
65009, м. Одеса, вул. Зоопаркова, 25. Тел. 7777-591.